

E. 500 4509

IX. leto.

V LJUBLJANI, dne 4. januarja 1910.

1. štev.

NAPREJ!

Vse za napredek slovenskega ljudstva!

Časopis „NAPREJ!“ izhaja dvakrat mesečno, in sicer 4. in 18. — Uredništvo, administracija in ekspedicija je v Ljubljani, Selenburgova ul. 6/II. — Vse denarne pošiljave je pošiljati na naslov: „Delavska tiskovna družba v Ljubljani, r. z. z o. z.“ — Vse dopise in spise na uredništvo. — Naročnina za celo leto: K 2.50, za 1/2 leta K 1.25, v Nemčijo K 3.—, v Ameriko K 4.60. — Posamezne številke 8 vin.

1910.**Veselo novo leto!**

Tako kličemo vsem tistim, ki so v zvezi z nami, kajti česa naj želimo boljšega nego veselje, radost, zadovoljnost v novem letu. Seveda pri tem mislimo tudi nase ter si prav tako privoščimo vse najbolje. Vemo sicer, da ni z voščilom samim dosti opravljenega — vemo pa, da so iz želja prečesto izrasla dejanja, velika in lepa po obsegu in vsebini . . .

Veselo naj torej bo novo leto nam vsem skupaj. Veselo v boju, ki ga vodimo proti nasprotnikom delavskega ljudstva, veselo v delu, ki ga delamo za dobrobit teptanih in potlačениh!

Mnogo, premnogo bojev, mnogo, premnogo dela nas čaka. Če pojdemo tako v boj kakor na delo z veselo mislijo, z radostjo v srcu, potem nam je uspeh zagotovljen. Zato iz vsega srca:

Veselo novo leto!**Za „Naprej!“**

IX. leto začnemo z današnjo številko. Prav čedno število čitateljev je zbranih krog našega „Napreja“. V Idriji ga pozna vsak otrok — 1000 številčk priroma vsakih 14 dni med idrijske proletarce, ki se ga že naprej vesele — saj so ga oni vstvarili, negovali, se zanj borili . . . Nasprotno pa je tudi „Naprej!“ vršil zanje svojo dolžnost v polnem obsegu. 500 jih hiti vsakokrat v Trbovlje, 500 v Zagorje, 200 v Hrastnik, 300

na Jesenice, 100 v Trzič i. t. d. i. t. d. Povsod z veseljem pričakujejo, kaj pove naš „Naprej!“

Vendar povejmo si eno: namreč, še premalo nas je zbranih okrog „Napreja“. V Idriji n. pr. se res ne da pridobiti več kot je, ker skoro vsak zaveden in pošten Idrijčan je že v našem krogu. Mogoče, da so še tuptam nekateri, ki so bili pozabljeni. No, tovarši v Idriji, pridobite še tiste, da bomo vsi. V Trbovljah, v Hrastniku, v Zagorju, v Zidanem mostu, Brezicah, Celju in njegovi okolici, Ribnici, Ljutomeru, Storeh i. t. d. — tod povsod pa je treba podvojiti delo.

Prav tako seveda naši Jeseničani, Javorčani, Trzičani — na delo! Število sedanjih odjemalcev naj se podvoji, potroji. Pa Vrhničani, Logatčani, Rakečani — tudi za Vas je naloga, da vzdignete število dosedanjih naročnikov! Pa Kočevci, Št. Janžci — i. t. d. v novem letu vsi vsepovsod na delo!

Poseben apel pa na Vas koroške tovarše v Lješah, Črni, Prevaljah, Borovljah, Rožu in Rajblu — tudi Vi na delo, da razširite naš „Naprej!“

Cena listu je 2 K 50 vin. celo leto! Širite „Naprej!“, pridobivajte mu naročnikov in odjemalcev! S tem boste vršili dobro delo.

Sodrug! Delavci!
Pristopite vsi v svoje
organizacije!

V konsumna društva!

Kaj pa so konsumna društva? Nič drugega kot organizacije konzumentov, ki so jih ti ustanovili, da skupno nakupujejo potrebščine za sé in svoje družine. S tem, da si konsumentje skupno nabavljajo svoje potrebščine, izločili so med seboj in producentem prekupovalce, s čimer spravljajo tisti dobiček, ki ga je doslej prekupčevalec dobival, v svoj žep in za svoj blagor.

Najprvo so ustanovili konsumna društva na Angleškem, namreč l. 1844. Danes pa imajo Angleški konsumentje 1568 društev, ki imajo okroglo 2.500.000 članov. L. 1908 se je v teh 1568 konsumnih društvih prodalo za 2.580.000.000 kron blaga ter razdelilo dividende — 288.000.000 kron. Vsaka od 2.516.194 družin je dobila povprečno po 120 kron dividende v l. 1908.

Pri nas v Avstriji se je začelo bolj pozno in gre tudi bolj počasi. Na Slovenskem se je prav tako pozno začelo in seve z velikimi težavami. Kljub temu imamo že nekaj prav lepih konsumnih društev.

V Idriji procvita «Občno konsumno društvo»; v Zagorju razvija krepko svoje peroti Občno kons. društvo; v Trbovljah se preraja vse tamošnje socialno življenje, poleg Splošnega kons. društva stoji že Delavski Dom. V Hrastniku se tudi prav lepo preraja tamošnje kons. društvo rudarjev. Na Jesenicah je Konsumno društvo za Jesenice in okolico v polnem tiru — v Ljubljani, kjer živi med delavstvom toliko skeptikov kakor nikjer drugje, je že končalo prvo poslovno leto «Konsumno društvo za Ljubljano in okolico» z lepim uspehom! Tudi v Trzinu klije misel za Konsumno društvo kljub temu, da so klerikalci napravili pred par meseci nesrečen konkurz. V Nabrežini in Podgori je delavstvo zbrano okrog kons. društev.

Pa premalo je vse to! Naši konsumentje, posebno pa delavski konsumentje, bi morali z veliko večjo vnemo delovati za razvoj konsumnih društev.

V sedanjí dobi, ko kruta draginja vsepovsod razsaja, je še prav posebno potreba močnih konsumnih društev, da zadržujejo podraževanje še od prekupčevalcev.

V konsumna društva!

Ta klic naj doni v novem letu po delavskih stanovanjih. Naprej! proletarci, za osvoboditvijo, ki tiči v samopomoči, ki jo predstavljajo naše

organizacije, in ne v poslednji vrsti: naše gospodarske organizacije!

Naprej!

Za naš tisk!

Delavsko časopisje ima po navadi težke boje za svojo eksistenco. Fondov ni, ki bi pomagali plačevati uredniške in upravniške stroške. Naročnikov je po navadi premalo, da bi le z naročnino listi izhajali. Išče se virov vedno in vedno, ki naj bi omogočali vzdržitev delavskega tiska. Kje so ti viri iskati? Zopet seve tam, kjer je list doma. Med delavstvom.

Tudi naše slovensko delavsko časopisje ima težke eksistenčne boje. Naloga slovenskega delavstva bo, da v l. 1910. zagotovi svojemu tisku tak obstoj, kakršen je potreben.

V januarju se bo vršila v Ljubljani konferenca strokovnih organizacij. Pri ti priložnosti pa se da izvršiti za naš tisk prav veliko. Opozarjamo vse organizacije, naj o tem razmišljajo. Tisk je naše glavno orožje.

Delavska tiskovna družba je to, koje dolžnost je, da stori za tisk, kar se da. Seve: družba more pa le tedaj storiti kaj uspešnega, če je močna, če je dovolj jaka in okrepljena za tisto veliko delo, ki ga ima pred seboj.

Tiskovni fond je tudi nujno potreben.

Delavci! Razmišljajte o tem! Brusimo orožje svoje — jačimo svoj tisk!

Šolski boj v Idriji.

Da se ni pri nas za izboljšanje ljudsko-šolskih razmer na c. kr. rudniški šoli do zadnjega časa nobena stranka brigala, je znana stvar. Narodno-napredna stranka se je ogibala vsled strankarskih koristi vsake kritike proti rudniški šoli. Tem manj pa še, da bi bila zahtevala izpopolnjevanje te šole ali izboljšanje plač učiteljskemu osebju. Klerikalna stranka pa je med tem delala za kulisami na vse kriplje na to, da čimprej omogoči slomskarjem in uršulinkam postojanko v Idriji, kar se je deloma tudi že uresničilo. Socialno-demokratska stranka pa je kot zgolj delavska stranka imela od svojega početka, kakor ima še danes, opraviti z mezdinimi boji, da se ji ni bilo mogoče dejansko pečati s šolskim vprašanjem. Vsled tega pa je tudi nastalo danes ljudsko-šolsko vprašanje v Idriji življenskega pomena. Ne le za delavstvo, ampak tudi za učiteljstvo. Razmere na rudniški šoli so že danes ne-

zmošne. Šolsko poslopje ne zadostuje več vedno se množeči deci. Otroci v I. deškem in v I. dekliškem razredu so razdeljeni v dva oddelka. Oba oddelka pa se morata poučevati v eni in isti sobi. Lahko si je misliti, kakšen mora biti pouk in zdravstveno stanje otrok, ki se v času slabega vremena ter v zimskem času v premočenih oblekah po cele ure v natlačeni in neprezračeni sobi morajo učiti. Priprav, ki se rabijo za najpotrebnejša razlaganja k raznim predmetom ni. Pritisk na učiteljstvo je od vseh strani vedno večji. Učiteljstvu se nalaga opravljati službo v šoli, voditi učence v cerkev k takozvanim verskim vajam. Če kak učenec od teh vaj izostane, mora mu učitelj ali učiteljica dati slab red. Učiteljstvu se nalaga poleg svoje službe, v šoli in cerkvi paziti tudi na starše, kako ti vzgajajo otroke ter o zanemarjeni vzgoji takoj poročati sodišču. Te najnovejše odredbe šolskih in drugih oblasti dajejo torej učiteljstvu vse polno dolžnosti. Kako pa je naše učiteljstvo plačano za to, se visoka gospoda ne vpraša. Ko je zadnje čase socialno-demokratska stranka pričela voditi boj za izpolnitev sedemrazredne dekliške šole v osemrazrednico ter regulacijo učiteljskih plač, je prišla na dan še neka druga skrivnost, katero je rudniški erar že nekaj let tajno vodil, kako bi se šole iznebil. In res sedanja c. kr. rudniška šola visi danes v zraku, ne ve se, kam pade. Erar jo hoče brez vsake subvencije potisniti deželi. Dežela se je brani, delavstvo pa zahteva, da jo prevzame naučno ministrstvo, kar bi bilo edino pravilno. S podežljenjem bi se že itak sramotne razmere šole le poslabšale. Koliko pa bi bilo naše delavstvo s tem prizadeto še specijelno v gmočnem oziru, tega si danes niti od daleč ne predstavljajo. S podežljenjem izgubijo otroci vse, dosedaj brezplačne šolske potrebščine. To pa ni malenkost, vsaj ne za onega, ki ima veliko družino. Že sedaj vidimo capljati v šolo v najhujšem zimskem času napol gole otroke nekaterih revnih staršev, ki ne morejo vsled preobile družine ali bolezni kupiti otrokom potrebne obleke. Sedaj pa naj poleg hrane in obleke kupujejo za tri, štiri ali še več otrok še šolske potrebščine, ki jih otroci rabijo, da se jih sme v šolo poslati, drugače pa je takoj kazni, če otroci redno ne hodijo v šolo. Iz vseh navedenih razlogov vidimo, da je edina rešitev, da šolo prevzame naučno ministrstvo; s tem dobimo edinega gospodarja, od kojega se lahko zahteva, da ostanejo šolske potrebščine tudi za naprej brezplačne. Zato pa je dolžnost vsakega delavca, da se pripravi za

slučaj, če bi se nameravani napad na nas in na naše potomce imel uresničiti, da ga s primernimi sredstvi odbijemo.

Črtice iz življenja fajmoštra Božidarja Kozamernika.

Nabral Filip Dobrovolny.

Pri nas živi fajmošter, čigar pravo ime sicer ne povem; imenujemo ga pa Božidar Kozamernik. Ima lepo zidan, velik farovž, lepo gospodarstvo, vole, krave, prašiče, perutnino, rejeno kuharico, več dekel, mladih, čvrstih, pa par starih hlapcev. Mož je tudi rejen, tako da lahko rečemo, da je dober. Skop je kot malokdo, prefrigan prav tako; njegova slava gre daleč naokrog. Podal bom čitateljem »Napreja« več dogodkov iz njegovega življenja, ki naj služijo v zabavo in pouk.

I.

Župnik Kozamernik se je hvalil v gostilni pri Anžiču nekega dne, da je najrajše krompir v oblicah, kislo mleko in čebulovo omako. Navzoči vaščani so nezaupno majali z glavo. Eden pa se je skorajžil: »Gospod župnik« — je rekel — »to pa ni mogoče, 180 kg vagate, tako ste debeli, pa da bi ta debelost bila od krompirja v oblicah in kislega mleka, tega pa ni verjeti?« »To ste čudak« — ugovarjal mu je fajmošter — »vaš prašič se tudi od krompirja in mleka zdebili.«

»Mha, vi, gosp. fajmošter pa vendar še niste prašič,« je rekel zopet opozicionalec med vaščani. Na to se je oglasil stari Bajdatov stric in je pohlevno vzkliknil:

»In zakaj pa ni mogoče, da bi se gospod fajmošter ne zdebili od mleka in krompirja prav tako kot naši prašiči, saj je vse po volji božji? ...«

II.

Zopet je sedel nekega dne fajmošter Božidar Kozamernik v gostilni pri svojem vrču in se pogovarjal s sovaščani o poljih, o kravji kupčiji, o letini itd. Naenkrat pa se je oglasil eden izmed pivcev, ki je dosedaj bral verno »Domoljuba« in zaklical:

»Gospod župnik, tukajle berem, da se je nekje na Nemškem branil neki duhovnik poročiti žida s kristjanko, dasi so mu ponujali veliko svoto denarja, ki ga pa je odklonil.« »To je bil osel — skočil mu je fajmošter Kozamernik v besedo — »jaz bi pa danes poročil magari hudiča z Belcebubom.«

III.

V farovž g. Božidarja Kozamernika je prišel vandrovec prosit. Fajmošter se je spustil nanj: «Vi, človek, ali vas ni sram beračiti? Saj imate boljše obleko nego jaz!» Vandrovec mu je odgovarjal in rekel:

«Prav zato vas prosim za mal dar, da mi ne bo treba obleke prodati in hoditi raztrgan.» Nato se je med njima razpredel sledeči razgovor: Fajmošter: «Zakaj pa nočete delati, mlad ste in močan?» Vandrovec: «Svetujte mi, gosp. župnik, kje naj dobim delo, saj rad delam.» Fajmošter: «Tako, tako — pogledajte, jaz vas bi mogel takoj porabiti, potrebujem hlapca — volarja, ker mi je pravkar volar odšel iz službe. Dam vam dobro jed — lep krompirček je letos zrasel — in pa še kakšen groš na teden za tobak.» Vandrovec: «Če bi hotel pri vas delati za krompir in za pet krajcarjev na teden, potem bi se mi ne bi bilo treba učiti 4 leta za ključavničarja. No, sploh pa opravljajte delo volarjevo sami in prihranili si boste krompir in groš...» Tako se je končal razgovor. — — — Zvečer pa je pripovedoval fajmošter v gostilni: «Banda, nevredna, pakaža so ti ljudje, ki vandrajo okoli. Ponujal sem danes takemu individiju pet goldinarjev na teden pa dobro hrano, pa mi jo je v obraz zabrusil, naj za tako plačilo kar sam delam... Pa naj ima človek še kaj usmiljenja...»

Grozodejstva na Črni gori.

List «Radnik» prinaša zelo zanimiv članek o krvoločnem postopanju črnogorskega kneza Nikite, ki je našim narodnjakom vzor slovanskega vladarja.

Evo, kaj piše «Radnik»:

1856. se je uprlo nekoliko prvakov iz plemena Kučimov nasilju in cholesti očeta in strica sedanjega črnogorskega kneza. Oče Mirko Petrovič je šel z vojniki nad pleme Kučimov in je pobil 140 najboljših mož tega plemena. Da bi popolnoma zatrl Kučime je pobil s svojimi vojniki tudi nežno dečo, 18 otročičkov, starih komaj po 2 leti, je pomoril Mirko Petrovič. Nedolžna kri je tekla v potokih. Po smrti kneza Mirka je prišel na črnogorski prestol brat Danilo, stric sedanjega kneza, ki je bil krvolok, kakršnih je malo. Enega dne je dal nalog svojemu perjaniku (vojaku), naj gre v dvor rodbine Kadičev in naj mu ženo Todora Kadiča pripelje, ki je bila na glasu kot zelo lepa. Storjeno. In knez Danilo jo je zaprl v svoje dvore ter jo

onečastil. Mož onečastjene žene je sklenil osveto. Kmalu je ubil perjanika ter nato 1. avgusta l. 1860. tudi kneza Danila samega v Kotoru.

Današnji knez pa je prekosil v krvoločnosti i očeta i strica. Todora Kadiča je umoril ter z njim 80 njegovih sorodnikov, zapalil 89 domov, oplnil in zatrl ves rod Kadičev, da ni več kamenja, kjer je stal kak dvor. Pobil otroke, žene, starce...

Današnji knez je sovražnik omikanih ljudij. Če le more, pobije vsakega, kdor se mu zdi sumljiv. Tako je umoril Bogdana Memediča (okrajnega načelnika), B. Bracaneviča, (učitelja), Lazarja Škarcoviča, Vladimirja Tomiča (sodnika), Gr. Nikčevića (abs. pravnik) i. t. d. Te umore je izvršil na razne načine pod krinko zakona, iz zasede, s strupom. Zastrupil je znamenitega prvaka Mloša Pavliča. Pavličevega prijatelja in tovariša Tomiča je vkoval v železje. Perjaniki so ga mučili na vse načine, nazadnje so ga dejali v dvorano, polno plina in zapalili...

Veliko število inteligentnih Črnogorcev je imel po 10—14 let v ječah, okovane, ne da bi jih zaslišal; tako S. Kaludjeroviča, I. Vomiča, I. Lipovca, H. Martinovića in dr. Od narodnih poslancev, izvoljenih l. 1901, je ubil popa Marko Tomiča in Sime Plamenca; osem jih je pa izgnal iz Črne gore, ostale pa z vso vlado in petimi ministri ima še danes v ječah zaprte in okovane. Zadnje dve leti je umoril 20 najboljših predstavnikov narodne stranke ter vrgel v ječo na krajsi ali daljši čas na tri tisoč ljudi. Danes ječi v okovih na Črni gori 230 najboljših političnih osebnosti. Iz političnih motivov je ukovanih v ječi celo nekaj dečkov iz nižje gimnazije! V dveh letih so požgali in porušili kneževi perjaniki na njegov ukaz 20 domov! V enem domu umorili dvoje nežnih otrok. V najnovejši aferi v Vasojevicah je zaprtih 490 oseb, ki so se podali v boj za svoje politične pravice. V Kolašinu pa ni bilo pobitih (postreljenih) samo pet, ampak 10 ljudi, kar je dokazano. Govori se pa, da bo te dni zopet 30 Črnogorcev pogubljenih.

Tako piše «Radnik»; «Crvena slobode» v Sarajevu pripominja poročajoč to:

Pred nekim časom je Evropa protestirala proti marokanskemu sultanu Mulej Hafidu in je zahtevala, da preneha s svojim zverinskim klanjem svojih političnih nasprotnikov. Ali nad visokim Lovčenom je še en Mulej Hafid — Nikita v Cetinju — ki neprestano mori in ubija svoje politične nasprotnike. Doklej mu bo to dovoljeno?

Slovenci! Narodnjaki! Preberite to in premislite — gorje narodu, ki mu vladajo taki «narodni knezi» ...

Strokovnim organizacijam!

Po sklepu strokovne komisije v Ljubljani sklicujemo na 9. januarja 1910 v salon Hafnerjeve pivarne na sv. Petra cesti št. 47 v Ljubljani

konferenco

vseh strokovnih organizacij iz slovenskega ozemlja.

Prosimo, da vse strokovne organizacije zanesljivo pošljejo na to konferenco saj po enega zastopnika. Pravico ima sicer vsaka organizacija poslati na vsakih 100 po enega zastopnika. Stroške delegiranja nosijo organizacije same.

Dnevni red konference bo di:

1. Poročilo o strokovnih organizacijah na slovenskem ozemlju

2. Ustanovitev «Zveze strokovnih organizacij na slovenskem ozemlju».

3. Tisk.

4. Raznoterosti.

Zborovanje se prične točno ob 9. uri dopoldne in bo omejeno samo na en dan.

Za strokovno tajništvo:

Ivan Tokan.

Anton Kristan.

Ljubljana, Selenburgova ulica št. 6.

Z M E S.

Naznanilo. Današnji številki smo priložili za vse one, ki imajo bodi to še za l. 1909 ali pa že za l. 1910 plačati naročnino, poštno polžnice. Posluži se naj jih vsakdo! — Kolporterjem smo nekaj številke več priložili z nado, da pridobe zopet novih naročnikov. Na delo!

Veselo novo leto!

Uprava.

Delavska tiskovna družba v Ljubljani r. z. z o. z. opozarja vse čitatelje na svojo bogato zalogo knjig in brošur. — Delavska tiskovna družba ureja društvom biblioteke, preskrbuje posameznikom vse kar spada v njen delokrog. — Član njen postane vsakdo, kdor plača 1 K pristopnine in 25 kron deleža.

Strašna železniška nesreča. Iz Prage, se poroča: Izmed ponesrečenih, ki so bili prepeljani

v bolnišnico v Pardubice, sta umrli še dve osebi, tako da je doslej 13 mrtvih. Bati se je pa, da umrjejo še nekateri ranjenci. Ta vest se nanaša na strašno železniško nesrečo, ki se je primerila v soboto ob 1/2 10. dopoldne na postaji Uhersko na Češkem (St. E. G. — Družba državnih železnic). Brzovlak, ki prihaja iz Praga, je došel v Uhersko ob 9:30 uri. Tam je že stal tovorni vlak 351 na tiru 2, da je bilo na tiru 1 prostora za brnski brzovlak, ki je prišel ob 9:21 uri. Praški brzovlak se ne ustavlja v Uherskem. Dan je bil meglen, vlak je vozil z brzino 75 km na uro. Ker je semafor kazal prosto progo, se je brzovlak z enako brzino zapeljal v postajo in naenkrat trčil na istem tiru ob stoječi tovorni vlak. Čuvaj pri semaforu je sicer dejal znamenja z roko, ki jih pa strojevodja ni opazil v megli. Ko je bil videl, da stoji na tiru vlak, je sicer izkušal ustaviti stroj, pa se mu ni več posrečilo. S tovrnega vlaka sta se zadnji čas odskočila strojevodja in kurjač, vlakovodja Matler, ki je bil v službenem vozu, je ubit. Posledice karambola so bile grozovite. Oba stroja in mnogo vozov je močno poškodovanih, nekateri so popolnoma razdejani. Strašne so pa ljudske žrtve. Od osebja so ubiti nadsprevodnik Alojzij Strojza, vlakovodja Vaclav Matler in sprevodnik Anton Kubik, od potnikov pa Jaroslav Krejčar, Siegmund Bergmann, Adolf Jordan, Ernestina in Klara Ornstein, Marija Vodehnal, Emilia Kantor in Rozalija Kolař. Nesrečo je baje zakrivil 35letni asistent Zejs, ki ni poskrbel, da bi bil semafor kazal zaprto progo. Okrvavljenega uradnika so aretirali dve uri po nesreči in izročili sodišču. Pravil je, da se je hotel ubiti, pa ga je zapustil pogum, ko se je spomnil na svojo nesrečno družino. Težko ranjenih je 22 oseb.

V Indiji so razkrili baje veliko zaroto proti Angliji. V Bombaju je policija zaprla 15 oseb, češ, da so v zvezi z umorom uradnika Jacksona v Nasiku. Konfiscirali so tudi mnogo orožja in papirjev.

Friedjungov proces. Znani nemški zgodovinar dr. Friedjung, je v „Neue Freie Presse“ ob času aneksije Bosne in Hercegovine napisal, da so poslanci, združeni v srbsko-hrvatski koaliciji v Zagrebu, veleizdajniki, namreč, da imajo zveze s srbsko vlado, ki jih z denarjem podpira. Ta naltolcevanja dr. Friedjunga je ponatisnil še dunajski list „Reichspost“. Na ta očitavanja so vsi poslanci koalicije (52 po številu) vložili na Du-

naju tožbo zoper dr. Friedjunga in zoper „Reichs-post“. Uspeh tožbe je bil, da se je pred celim svetom dokazalo, da je laž, da bi kdaj hrvatski in srbski saborski poslanci dobivali kakšno podporo iz Srbije in da so vsi dokumenti (zapisniki sej društva „Slovanski jug“), na katere se je skliceval dr. Friedjung, navadni falsifikati, ponarejeni in izmišljeni. Pred celim svetom je sedaj natolcevanje hrvatskih opozicionalnih politikov kot tako dokazano! Sodi pa se, da so za dr. Friedjungom stali minister zunanjih zadev grof Aehrenthal in drugi taki, ki so seve grozno blamirani. Reče se tudi lahko, da so razni sleparji prav dobro živeli, samo če so znali dobro zabavljati čez Hrvate in Srbe v Avstriji kot veleizdajnike. Upat pa je, da bo sedaj konec vsem tem, in da je bil Friedjungov proces v tem oziru prav srečen!

Kako se sodi? Krajsko sodišče v Lutomericah na Češkem je obsodilo 16 letno delavko, ker je ukradla 20 kron, na 9 mesecev težke ječe. — Oskrbnik okrajne bolnišnice v Teplicah obrljantant Emil Janda pa je dobil 4 mesece, ker je poneveril dvajsettisoč kron!!

Pozor, stariši in jerobl. Kmalu bo marsikomu razmišljati, kam dá svoje otroke v uk. Zveza pekovskih delavcev v Avstriji zato sedaj ob novem letu opozarja, naj se ne da otrok učiti pekovske obrti. Nočno delo je zdravju škodljivo! Pa tudi preveč pekovskih pomočnikov je že. Starši preradi dajejo otroke v učenje k peku, češ, bo saj imel krub. To pa ni res! Statistika nam kaže, da je bilo v l. 1909. na Dunaju brez posla:

64 delavcev	2—3 mesecev
75 „	3—4 „
67 „	4—5 „
42 „	5—6 „
31 „	6—8 „
30 „	8—10 „
20 „	10—12 „
5 „	12—15 „
55 „	preko 18 „

Delavni čas je tudi neznosen. Nadomestnega počitka je malo! Zato, stariši, ne dajajte otrok v pekovsko obrt!

V Zagrebu so začeli socialni demokratje velikansko gibanje v svrhu, da ustanove veliko konsumno-produktivno zadrugo «Naprej». Vršilo se je v ta namen že več sestankov, ki so se vsi soglasno zrekli, da je skrajni čas, da se začne delo na

gospodarskem polju. Poleg konsumno-produktivne zadruge se ustanovijo še hranilni krožki, da ne bo delavcu več treba nositi svojih novčičev kapitalom v hranilnice!

Imenitna vlada je v Zagrebu pod načelstvom bana Raucha. Zagrebski gostilničarji so dobili te dni od te vlade ukaz, naj poslušajo, kaj gostje med seboj govore, in če bo to kaj proti vladi, naj takoj naznanijo. Skandal!

Iz idrijskega okraja.

Iz občinske seje Zanimiva občinska seja se je vršila dne 22. m. m. vsled odsotnosti župana pod vodstvom svetovalca sodr. Strausa. Predmet seje je bil: 1. Odstranitev eraričnih grabelj. 2. Dopolnilna volitev: a) v mestno starešinstvo: b) v upravni odbor mestne hranilnice. 3. Slučajnosti. K prvi točki je poročal odbornik F. Tauzes o nujni potrebi, da se odstranijo že 350 let obstoječe erarične grablje, z ozirom na zadojo povodenj, ki je vsled obstoječih grabelj napravila prebivalcem v sp. delu mesta ter okolici grozen strah ter velikansko škodo. Da bi pa akcija, ki jo mora mestna občina prirediti za odpravo grabelj na korist in življensko varnost meščanov in rudnika ne padla vsled lažnjivega poročila tukajšnjega grzdnega oskrbnitstva zopet v morje, predlaga poročevalec, da se izvoli odsek, ki ima nalogo škodo ceniti, sestaviti poročilo ter poslati na ministrstvo in poslancem obeh slovenskih strank. Po krajšem utemeljevanju predloga še po odborniku Peganu, se je predlog enoglasno sprejel. V komisijo pa so bili izvoljeni odborniki: notar Pegan, Goli in sodr. Straus. Pri II. točki se je izvolilo v mestno starešinstvo g. Danila Pirca, v hranilnični odbor pa g. nadsvetnika Koršiča. Pri točki «slučajnosti» predlaga odbornik Vidic, da naj županstvo vse potrebno ukrepe, da se obstoječi poštni vozovi Idrija-Logatec odstranijo ter napravijo novi, času primerni, ne pa take šajtrge, katere so slabše od onih, v kojih se jesih in lonci prevažajo. Notar Pegan zahteva, da se pozove podjetnika Mulaja, da menjuje poštno konje v Godoviču, ne pa, da se živina in ljudje vsled njega mučijo. Dalje, da se pošto dovaža v Idrijo o pravem času ter da se čakalnica na tukajšnji pošti odpre. Odbornika Koršič in Pirc zahtevata, da se skuša doseči to, da se pošta podržavi ter da se napravi poštno zvezo Idrija-Sv. Lucija. Dragotin Lapajne zahteva, naj Mulaj napravi voz za prtljago zase, ker sedaj se lahko pripeti, da se pošta okrađe

brez vednosti postiljona, ker se prtljaga nalaga od zadaj v odprte vozove. Sodr. Straus predlaga, naj se napravi za sv. Trojico ena svetilko, ker so nove hiše brez luči. Vsi predlogi se enoglasno odobrijo. Končno zahteva sođr. Straus še, da se brez vednosti mestnega starestinstva ne sme dajati nobenih važnejših stvari pred odborovo sejo, ker se lahko pripeti, da se glasuje za stvari, o kojih je treba daljšega razmišljanja. Pri tajni seji pa se je neke prošnje odložilo za prihodnjo sejo.

Povodenj v Idriji je napravila vsled obstoječih grabelj nad 100.000 kron škode. Samo privatnim posestnikom se je cenilo škodo okrog 50 000 K. Koliko ima pa gozdni erar sam škode, se ne ve. Tudi rud. erar ima precej škode; voda mu je pokvarila mostove, strgala del železniške proge ter zanesla «rake» v žgalnici v žuto, sploh pa je bil promet rudnika cel teden ustavljen. Koliko ima rudnik in rudarji škode, ker jih veliko ni moglo vsled poplavljenja na delo, se tudi še ne ve. Lahko rečemo, da so obstoječe grablje prava nesreča za Idrijo. Rudnik je v grozni nevarnosti; en sam dušek, ki ga voda vsled velikanske teže lahko dobi v zemljo, in rudnik je v trenutku zalit. In življenje stoterih rudarjev je uničeno. Erar se izgovarja, da nevarnosti za rudnik ni ter da je vzrok škode le to, ker so hiše preveč blizu grabelj ter da grablje niso dosti močne. Mi pa svetujemo vsem prizadetim občanom, da se vzamejo skupaj ter gozdni erar skupno s tožbo prisilijo, da grablje odpravi. Vse kompetentne faktorje pa pozivljemo, da nastopijo enkrat resno, da se tudi za mesto Idrijo nekaj stori in prvo je, da se grablje odstranijo.

Dvojno kazen je vpeljal c. kr. svetnik v žgalnici. Kdor zaspi oht, ta je kaznovan eno krono ter mora iti delat v «forat» na 10 ur, namesto na osem ur. Ker je to naravnost kršenje službene reda, pozivamo vse prizadete delavce, da se takoj pritožijo na višje mesto. G. svetniku Slaviku pa bi svetovali, naj poskuša deset dni zaporedoma vstajati ob treh zjutraj, potem se bo prepričal, da bi on že drugi dan prišel prepozno v žgalnico.

Priziv proti občinskim volitvam v Sp. Idriji baje se zdaj ni rešen. Županstvo je poročalo proti navedbam v prizivu, ki je podpisano od enajstih volilcev! Razume se, da se komisija ne bo sama sebe tepla po zobeh. Le glede Svetličiča, nekdanjega župana, ne ve županstvo nič. Verujemo, da je to trdi oreh. Bomo videli, kaj poreče politična oblast.

V delo k rudniku je prosilo okrog 200 fantov. Sprejelo pa se jih je 30. Med prosilci je bilo blizu 80 kmečkih fantov. Vsi drugi pa so sinovi rudarjev. Krivda, da je vedno več brezposelnih mladeničev v Idriji je ta, da se je idrijske že nekaj let zapostavljalo ter sprejemalo kmečke. Letos se je to omejilo, ker je to res škandal, da domači fantje pasejo lenobo, tuji pa se sprejemajo, samo da imarar več dobička, ker 25 let staremu dá ravno isto plačo, kot če je star 15 let, provizije mu pa zopet ni treba dati, ker jo nikoli ne dočaka.

Iz ljubljanske okolice.

Z Glinca. Ko smo 1908 v oktobru otvorili svojo konsumno prodajalno, so se nam posmehovali: češ, kaj bodete vi delavci, neumni — mi kramarji smo za to, da imamo lepe dobičke. No, poslušali nismo posmehovanja ter si mislili: počakajmo. Leto dni je minulo. Naše konsumno društvo za Ljubljano in okolico je izdalo prvi obračun. Sedaj smo se mi smejali, ko smo prejeli po 3% dividende in nesli blaga za 15, 20, 30 K domov zastonj. Zato kličemo vsem tovarišem: vpišite se v «konsumno društvo za Ljubljano in okolico», pa bodete sebi in nam pomagali v našem delu!

Naša občina začne letos zidati novo šolo. Priporočamo merodajnim možem, naj se ozirajo na dejstvo, da naša občina neprestano raste! — Naš «Naprejš» je na Glincah vse premalo razširjen. Dobro bi bilo, da bi se našlo nekaj kolporterjev, ki bi list razširili v vsako hišo. Na delo, prijatelji!

Z Jesenic.

Na novo delo! Ta klic nas prešinja, ko začnjamoz z novim letom. Čakajo nas važne stvari na Jesenicah. V tem letu bodo občinske volitve, sklepalo se bode o novi ljudski šoli, o cerkvi i. t. d. Treba je, da se delavsko ljudstvo pripravi, ker le združeno bo imelo vspeh in rešpekt. Zato pa je treba utrditi politično organizacijo. Razširimo delavsko časopisje, vsak naj bode zato agitator. Na delo!

Kakor ob začetku lanskega leta, ko smo zaklicali; naš boj velja v prvi vrsti klerikalizmu, to ponavljamo letos zopet. Da, boj klerikalni kliki, ki nam je nasprotovala, nas grdila in obrekovala celo leto. Pa zakaj naj ravno klerikalcem velja boj?

Poglejmo nazaj. Ko so se vršile volitve v deželni zbor, takrat je z vso silo nastopil proti nam ves jeseniški duhovniški aparat. Zabukovec, takratni župnik, mož žalostnega spomina, je udrihal iz prižnice po nas, hujškal žene proti možem; kako nam je duhovščina nasprotovala pri pogrebihi sodrugov, niti ne omenjamo. Celo leto je na prižnici duhovščina grdila socialno demokracijo. Ko smo si ustanavljali prepotrebni konzum, kdo nam je zopet nasprotoval? Ali je bila to tovarna? Ne! Tudi jeseniški trgovci in kramarji, ki so bili na stvari najbolj prizadeti, so skoro molčali, to moramo priznati. Kdo pa je bil? Bili so samo katoliški duhovniki z raznimi Čebulji in Krivci, ki so bili in so še nevoščljivi, da bi se delavstvo ceneje preživelo. Ali ne velja potem po vsej pravici boj našim največjim škodljivcem, klerikalcem? Zato pa z novim letom na delo proti črnuštvu, proti klerikalizmu, ki zabranjuje delavsko združenje.

Tobačna trafika v tovarni, kjer se izdeluje žica in žebliji, to je najnovejša novost na Savi. In dasi je v novem delavskem redu vsako kajenje svalčic in smodk brezpogojno prepovedano, se s to prilliko še več tega blaga prenaša v tovarno. Trafikantinja pa je Klinarjeva Ančka, včasih pa tudi g. Pongratz pomaga... Tudi nekaj! No, pa mi nimamo nič proti temu, samo če je tovarni všeč.

Hitra smrt je pobrala v 14. dnevih dva stara delavca v tovarni. Prvi je bil F. Mutnik, ki se je tudi udeležil okupacije Bosne leta 1878., drugi J. Ažman, ki je bil pa v bitki leta 1866. Oba zapuščata vdova. Delavstvo jim je priredilo lep pogreb. Naj počivata v miru.

Kdo piše anonimna pisma na tovarno? Dva delavca, eden petindvajsetletni mežnar in organist F. Brnot, drugi N. Čuden, kakor smo poizvedeli, bivši član klerikalne delavske organizacije na Nemškem, sta morala na zahtevo delavcev zapustiti delo v tovarni. Dokazalo se jim je, da sta pisala in obrekovala delavce. F. Brnot je moral celo preklicati v »Rdečem Praporu«. Pred kratkim pa je dobila tovarna anonimno pismo, kjer se je obrekovalo socialiste, ki so bili tudi pri raportu. Da to ni pisal socialni demokrat, se pač lahko razume. Iz teh slučajev pa lahko čitatelji spoznajo, kdo je tako hudoben, kdo zasluži zanušnico. Najprej žurnalista iz župnišča, ki nas obrekuje, potem pa še ti trije. Razumete, g. Kogej?!

Na Stefanov dan smo imeli dobro obiskan shod konzumentov v gostilni pri Jeleni, na katerem

je v splošno zadovoljnost obširno poročal sodrug Anton Kristan iz Ljubljane. Vidi se, kako se delavstvo zanima za konzum. Le tako naprej!

Umrli je železničar sodrug Dražinšek, dolgoletni član železniške organizacije, v ljubljanski bolnici. Klerikalno časopisje se z vso besnostjo zaganja v umrlega, ki je bil seveda nasprotnik teme... Da je imel tudi svoje napake, to se razume! Kdo pa je brez napak. Kljub vsem je bil blaga duša. Mirno naj počiva v hladni gomili!

Iz Tržiča.

V novem letu upamo, da bo za tržiško delavstvo tudi znatno boljše. Govori se saj med delavstvom, da se bodo vse bolj oprijeli strokovne organizacije, ki jih za gotovo povede tje, kamor si vsakdo želi, namreč do boljšega koščka kruha. Tudi ustanovitev Konsumnega društva za Tržič in okolico je pred durmi. Upamo, da vsi sodrugi pomnože svoje delo ter pridobe toliko članov, da bomo že kmalu začeli. Na delo torej!

Papov še vedno ne da miru. Zmerom se še izpodtika nad »Naprejem« in soc. demokracijo. V kratkem mu bomo zato še marsikaj povedali, tako da ga bo končno minilo veselje, hoditi na solnce. Tak velikaš krščanske misli, pa je tako izborni gospodaril — da je zapel boben in prišel polom. Seve: za klerikalce je Papov še vseeno imeniten mož!! Dober tek.

S Štajerskega.

Iz Trbovelj. Tudi Trbovlje se izkažejo konec 1909 z napredkom. Klerikalni »Slovenec« od 27. decembra je sam konstatiral: da je socialna-demokracija mogočno zrasla, da ima poleg svoje strokovne, politične in gospodarske organizacije že svoj »Delavski Dom«. Da, da — imamo to! Še bolj moramo utrditi svoje stališče. Klerikalni »Slovenec« kliče vse klerikalce iz širne Slovenije na pomoč trboveljskemu farovžu. Odbor, čegar predsednik je sam — dr. Benkovič, prosi male darove proti trboveljski socialni demokraciji, ki preti odvzeti revčku njegov mandat v državni zbor! Zato trboveljski delavci! Še vse bolj na delo za svojo korist, za boljši kos kruha! Kdor še ni v strokovni organizaciji — vanjo! Kdor še ni član našega splošnega konsumnega društva — vpiši se! Kdor še ni naročnik našega »Napreja« — halo, kar ponj! Delajmo, da bo naša armada še čvrstejša!

Hrastnik. V nedeljo 19. decembra je bil pri nas lep shod, na katerem je razpravljajl sođr. A. Kristan iz Ljubljane o vzrokih draginje. V poljudnem govoru je rastolmačil dalje pomen konsumnih društev ter pozivljajl hrastniške delavce na energično delo za utrditev konsumnega društva rudarjev. Sođr. K. Malovrh je v končnem govoru omenjajl razvoj kons. društva v Hrastniku in apelirajl na složno delo! — Shod bo brez dvombe obrodil lepe posledice.

Iz Hrastnika. Ob novem letu moramo tudi Hrastničanje napraviti malo bilance. Kako je bilo v l. 1909. Slabo! Zaslužek je bil majhen; dela obilo — jela malo. En sam napredek, seve velik napredek je ta, da se je pri kons. društvu rudarjev napravil red in se poskrbelo, da nismo prišli do gospodarskega poloma. Tudi strokovna organizacija rudarjev je oživela in brezdvombe bo Hrastnik kmalu tako organiziran, da bo vzbujajl rešpekt. Časopisje delavsko se je sicer začelo tudi že širiti po Hrastniku, seve: vse še premalo. Naš «Naprejl» n. pr. bi moral biti povsod doma, tudi «Rdeči Prapor» bi moral imeti več naročnikov kot doslej. Volitve v rudarsko zadrugo so za nas častno izpadle, prav tako je bila častna

volitev v deželni zbor ter v cenilno komisijo za dohodninski davek — itd. itd. Preokret se je pokazal. In z uspehom: Zato v novem letu: naprejl!

Častna izjava.

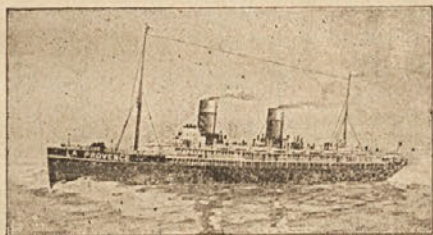
Ni res, ampak popolnoma izmišljeno je, da bi bil gospod dr. Julius Berdach v Trbovljah zahteval od mene kako plačilo za zdravljenje moje bolne žene in da bi mu jaz plačajl po 3 ali 5 kron.

Obžalujem, da sem ga proti Florijanu Majdiču lažljivo obdolžil takšnega dejanja, prosim ga zaradi tega za odpuščanje ter dovolim, da uvrsti to častno izjavo v list «Naprejl» in v druge v Trbovljah razširjene slovenske časopise.

Jože Žibret.

Dragotin Puc

tapetniški in preprogarski mojster
Ljubljana :: Marije Terezije cesta 16.

Samo 6 dni!

Ed. Šmarda

12—4 potovalna pisarna
v Ljubljani, Dunaska cesta števl. 18.

Francoska linija Havre-
New-York samo 6 dni!

GRIČAR & MEJAČ, Ljubljana
Prešernove ulice števl. 9

12—3

priporočata v največji izberi po najnižjih cenah

obleke za gopode, obleke za dečke, obleke za otroke, površnike za gospode in dečke, žakete za dame, paletu za dame, plašče za deklice

Želodčni liker

je najboljšo krepčilo želodca!

Blizu in daleč
Vse ga pozná,
Kdor ga imá,
Ima zdravje domá!

Ljudska kakovost liter K 2.40.
Kabinetna kakovost „ „ 4.80.
Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Postavno varovano.

Najnižje cene.

Največji izbor

Preobleke. Popravila.

SKRBNOST
IZDELAVANJE

L. MIKUSCH.
tovarna dežnikov,
Ljubljana, Mestni trg 15.

Svoji k svojim!

Vsem delavcem in delavkam občine Moste in drugod se priporočam za vsa dela, ki spadajo v čevljarstvo stroko. Vsak bo pri meni prav izborno postrežen; delam solidno in po zmerni ceni.

Franc Pipan

čevljarški mojster

Moste pri Ljubljani.

Anton Bajec

umetni in trgovski vrtnar

v Ljubljani :: Pod tranco.

Cvetlični salon, izdeluje šopke, vence s trakovi.
Vrtnarija na Karlovski cesti 2.
: Zunanja naročila točna. :

24-2

Delavci! Čitatelji!
Podpirajte trdke,
ki se priporočajo
: v „Napreju“ :

Zagrebska tovarna, tvrdke Henrik Francka sinov, v vsakem oziru novodobno urejena, izdeluje svoje proizvode izključno le iz najboljših sirovin.

V Vaš prid bode, bodele li pri nakupovanju dajali prednost temu izvrstnemu proizvodu pravemu : Franckovem : kavnem pridatku z mlinčkom, iz zagrebske tovarne.

Tovarniška znamka

Dostojne maske
zlasti v narodnih
: nošah :
: dobrodošle! :

**Strokovna zveza tobačnih delavcev in delavk
v Ljubljani.**

Vstopnice je no-
siti vidno pripete
: Plesni red :
na vstopnicah!

Kdor se hoče dobro, poceni in neprisiljeno zabavati, naj pride na

VI. veliko mednarodno maškarado

VSTOPNINA:

V predprodaji 1 K
strokov. organ.
delavci . . . 80 v
člani . . . 60 .
pri blagajni za
vsakega 1-20 K

Jedilnica in kavarna
je v mali dvorani. Ve-
lika dvorana je rezor-
virana za ples in je
prepovedano v njej
kaditi med plesom.

ki bo v soboto, dne 15. januarja 1910 ob 8. uri zvečer v veliki
dvorani in vseh stranskih prostorih „Narodnega Doma“.

Godbo oskrbuje sl. Ljubljanska Filharmonija.

Na maškarado odpošljejo svoja zastopstva vsi civilizirani in eksotični
narodi in plemena; zlasti številno bodo zastopani južni Slovani v
narodnih nošah. Ker se je mednarodna maškarada še vsako leto v
vsakem oziru izbornu in zadovoljivo obnesla, se zdi nepotrebno, že
zdaj navajati vse posameznosti, ki letos gotovo ne bodo zaostale
za onimi prejšnjih let. Kdor se hoče nekaj ur zabavati v dobri in
pošteni družbi, ter se nasmejati iz srca, naj pride.

Ker je prebitek namenjen v podporo obolelim članom, uljudno vabi
k obilni udeležbi

ODBOR.

Vstopnice prodajajo:
Šesarkova tobakarna,
Strok. tajništvo (Se-
lenburgova ul. 611.),
prodajalne konsumn.
društva za Ljubljano
in okolico, na Glincah,
v Šiški in Vodmatu,
restavracije v „Nar.
domu“ in društveniki.

Vsak posameznik naj
pazi, da se ne bo po-
škodovalo dekoraci-
jskih predmetov.

Kmečko - delavska gospodarska zadruga

Dobravlje :: p. Sv. Križ, Goriško :: Dobravlje

Priporoča svojo

bogato zalogo izbornih vin.

V Ljubljani ima zalogo v Vodmatu „pri Mraku“. Po
cenah je vprašati v prodajalni Konsumnega društva
za Ljubljano in okolico, Vodmat, Bohoričeva ulica.

Svoji k svojim!

Čevljarški mojster

Svoji k svojim!

Ivan Gačnik

Rožna dolina, obč. Vič

se priporoča vsem delavcem in delavkam občine Vič in drugod za vsa dela, ki spadajo v čevljarstvo stroko. Vsak bo pri meni prav izborno postrežen Delam solidno in po zmerni ceni.

Krasne jesenske novosti

priporoča

24—21

prva in edina slovenska modna trgovina za gospode

Engelbert Skušek

LJUBLJANA

Mestni trg šte. 19.

Kašelj.

Kdor trpi na kašlju, rabi naj povsod preizkušeno olajševajoče in zelo okusne

Kaiserjeve prsne karamele.

5120 notarsko overovljenih spričeval kaže uspehe pri kašlju, hripavosti, kataru in zažlemanosti.

Paketi po 20 in 40 vin. — Pravi so le z znamko: «Tri jelke». — Zaloga pri

Danielu Pircu, lekarnarju v Idriji.

Ceno češko posteljno perje!

5 kg, novega oskubenega K 9-60 boljše K 12—, belo, mehko oskubljen K 18— do K 24—, snežno-belo, oskubljen K 30— do K 36— Pošilja franko po povzetju. Zamenja se in vzame se nazaj, če se povrnejo poštni stroški. 6—5

Benedikt Sachsel, Lobes 860 pri Plznju, Češko

Kje se dobe najboljši poledelski stroji, kakor mlatilnice, gepelni, čistilnice, preše za sad e i. t. d.?

Edinole pri:

12—5

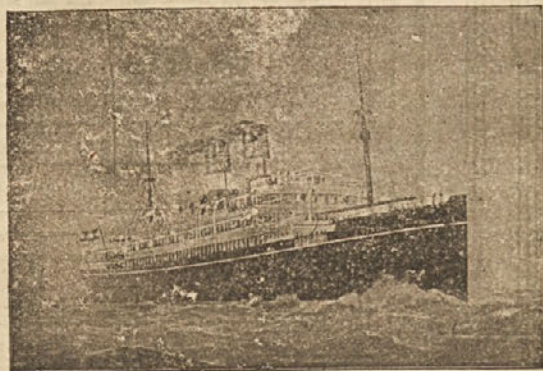
FR. STUPICA

v Ljubljani * Mar. Terezije cesta šte. 1 :: Valvazorjev trg šte. 6

in zakaj? Zato, ker so dotični stroji iz najboljših tovarn sveta, najbolje sestavljeni, ker se istih proda na tisoče in tisoče komadov in se ravno radi tega, ker se jih izdeluje v velikih množinah, dobivajo po nizkih cenah. Moji stroji so povsod jako priljubljeni. — Obračajte se na mojo tvrdko pri nakupu stavbenih potrebščin, portland-cementa, traverz, železniških šin in druge različne železnine in raznega orodja, nagrobnih križev, tehtnic.

Najnovejši in najhitrejši brzoparnik Martha Washington

24—19 vozl čez Ocean samo 6 dni.

Austro - Amerikana :

TRST

New-York
New-Orleans
Buenos Ayres
Argentina
Rio di Janeiro.

Vozne liste za potnike in izseljence prodaja:

SIMON KMETETZ

Ljubljana, Kolodvorske ulice 26.